

De Participatiewet en de angst voor verdringing

Sinds enige tijd zijn gemeenten bezig met het invoeren van de Participatiewet. Een wet die erop gericht is mensen met invaliderende aandoeningen en/of lange afstand tot de arbeidsmarkt op te nemen in de maatschappij en mee te laten doen naar vermogen. In het discours duikt regelmatig het woord ‘verdringing’ op, een fenomeen dat vaker ter discussie heeft gestaan bij gesubsidieerde arbeid. Verdringing vindt plaats ‘op het moment dat concurrentie om een baan op een oneerlijke manier plaatsvindt en leidt tot baanverlies voor de één ten gunste van de ander’, aldus de definitie van het ministerie van SZW.

In de praktijk blijkt het nog lastig te zijn om te bepalen of en wanneer er sprake is van verdringing. De inspectie van het ministerie van SZW schreef er een rapport¹ over speciaal voor gemeenten om klantmanagers richtlijnen te kunnen geven bij uitvoering van beleid. Stichting ZON las het stuk en wil er graag wat toevoegingen bij plaatsen.

Tegen de achtergrond van het hoofdthema ‘verdringing’ komen in het rapport de volgende onderwerpen voorbij: de beschikbare re-integratieinstrumenten, productiviteit versus additionele arbeid, reguliere arbeid versus additionele arbeid, het thema additionaliteit als zodanig en de praktijk van de klantmanager, waarin het dus niet altijd makkelijk is om te gaan met deze onderwerpen. De inspectie raadt de gemeenten dan ook aan om duidelijk beleid te maken rond ‘verdringing’ en de klantmanager niet alles zelf te laten uitzoeken.

Wat ZON betreft, zou het probleem wat minder ingewikkeld kunnen worden als minder krampachtig wordt gedacht in tegenstellingen en als de klanten zelf betrokken worden bij het vormgeven van hun re-integratie.

Het is de klantmanager die een ‘diagnose’ stelt, die de worsteling heeft met de invulling van het beleid et cetera. Een worsteling dus, die onder andere voortkomt uit het ‘grijze gebied’ rond verdringing. Als oplossing voor ‘verdringing’ is een aantal jaren geleden de constructie ‘additioneel’ versus ‘productief’ bedacht en/of reguliere arbeid versus additionele arbeid. Arbeid is additioneel wanneer de persoon begeleiding nodig heeft bij de werkzaamheden en hij/zij daardoor [dus?] minder productief is. Het lijkt Stichting ZON raadzaam om bij de arbeidsparticipatie van mensen met (lange)afstand tot de arbeidsmarkt niet zo de focus te leggen op verdringing maar juist op het, samen met de mensen om wie het gaat, creëren van ‘additionele’ banen.

¹ [Gemeentelijke aandacht voor verdringing door bijstandsgerechtigden](#). Inspectie SZW, maart 2015.

ZON Signaal

De bedoeling van de Participatiewet is nu juist om mensen mee te laten doen naar vermogen. Het begrip verdringing is hiermee per definitie al in tegenspraak. Eerder al was hetzelfde aan de hand met de invoering van de tegenprestatie.

Voor niet iedereen is het vanzelfsprekend om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt, zeker niet voor mensen met invaliderende aandoeningen. Het gaat erom dat de maatschappij hen evengoed een kans biedt om mee te doen en dat overheden, bedrijven en burgers in het algemeen dit mogelijk maken. De focus zou moeten liggen op het vergroten van het zelfvertrouwen van bijstandsgerechtigden en hen weer geloof te geven in zichzelf.

Het accepteren van mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt is nu juist hetgeen waar het in de Participatiewet om zou moeten gaan. Het gaat namelijk om het verwelkomen van mensen in de maatschappij, en meer specifiek op de arbeidsmarkt. Mensen, die door allerlei oorzaken zoals psychische en/of lichamelijke aandoeningen, kwijtraken van een baan en allerlei andere pech een achterstand oplopen in hun mogelijkheden om (weer) aan te haken.

Meedoen aan de maatschappij is niet voor iedereen even makkelijk. Als je als overheid de intentie hebt om inclusief beleid te maken, zorg dan ook dat de maatschappij hiervoor ontvankelijk is. Spreek in plaats van over verdringing, over 'openstelling'. Maak de negatieve beeldvorming rond uitkeringsgerechtigden niet nog negatiever door de nadruk te leggen op mogelijke verdringing van arbeidsplaatsen en de noodzaak van het bieden van tegenprestaties.

Stichting ZON
Leiden, augustus 2015

Eerder al sprak ZON zich uit over deze thema's in een [interview met LD Politiek Live](#) op woensdag 19 november 2014 en in het [Leidsch Dagblad van 20 november 2014](#).

Zie ook: [ZON Signaal | Met het oog op de Participatiewet - het klantperspectief](#).